

کلام مرحوم اصفهانی در تفاوت «مجاز» و «دروغ»

در دروغ ← اراده جدی عین اراده استعمالی است

در مجاز ← اراده جدی غیر از اراده استعمالی است

غرض در دروغ قبیح و حرام ← در انداختن شنونده به خلاف واقع و اغراء به جهل است

غرض در مجاز ← تصور مطلب توسط شنونده بدون آنکه آن را تصدیق نکند

لذا: «قرینه معانده» را همراه با کلام می آورد

کلام مرحوم اصفهانی در تفاوت نظریه خود و نظریه سکاکی

تفاوت اول

سکاکی این کلام را در **استعاره** می گوید و ما در **همه مجازها** اطلاق «هو میت» به «قرب الموت» (مجاز مرسل) و شخص بی خاصیت (استعاره) یکسان است

اللهم الا ان يقال :

با ملاحظه مجموع کلام او بگوییم ← او در مطلق مجاز این حرف را می زند
صرفاً مثال ها درباره استعاره است ← چراکه استعاره از اهم و اشهر اقسام مجاز است

کلام مرحوم اصفهانی در تفاوت نظریه خود و نظریه سکاکی

تفاوت دوم

مذهب سکاکی به امر عقلی و ادعا استوار است بر خلاف مبنای ما
چراکه : مبنای او مبتنی بر این مدعاست که مشبه از جمله مصادیق مشبه به است

جمع بندی نظریه مرحوم اصفهانی

لفظ همیشه در معنای موضوع له استعمال می شود

تطابق اراده استعمالی و اراده جدی ← استعمال «**حقیقی**»

عدم تطابق اراده استعمالی و اراده جدی ← استعمال «**مجازی**»

مثال برای استعمال مجازی :

لفظ **مستعمل** = «شیر» / مراد استعمالی از آن = «شیر» / مراد جدی از آن «رجل شجاع»

قول با حرف سگاکي **شبهات بسیار** دارد

تفاوت این قول با قول سکاکی

نظریه مرحوم اصفهانی ← استعمال لفظ در موضوع له

نظریه سکاکی (بنا بر تقریر ما) ← استعمال لفظ در غیر موضوع له

در نظریه مرحوم اصفهانی، «ادعا» هست یا خیر؟

دو قول :

خود مرحوم اصفهانی ← ادعایی وجود ندارد

مرحوم امام ← ادعایی متفاوت با ادعای سگّاکي وجود دارد

کلام حضرت امام در در دفاع از نظریه اصفهانی

تفاوت اراده جدی و اراده استعمالی در **مجاز و کنایه**
 لفظ در موضوع له استعمال شده اما اراده جدی متکلم غیر از اراده استعمالی اوست

چگونگی تطبیق معنای موضوع له بر مراد جدی :
 در کلیات ← ادّعی فردیت شده است
 در اعلام **شخصیه** ← ادّعی **عینیت** شده است

کلام حضرت امام در فرق نظریه سکاکی و نظریه مرحوم اصفهانی

در مذهب **سکاکی** ← قبل از استعمال، «ادّعا» می کنیم

در مرحوم **اصفهانی** ← بعد از استعمال، ادّعا حاصل می شود

«بعد از استعمال» یعنی وقتی که می خواهیم لفظی که برای طبیعت فرشته وضع شده است را بر

«یوسف» (مصدق ادّعایی) حمل کنیم. (در اراده جدی)

ما می گوئیم (۱)

تفسیر حضرت امام نشانگر «اصل وجود ادّعا» در کلام اصفهانی است

اما این ادّعا «پس از استعمال» و در مرحله «اراده جدی» است

ما می گوئیم (۲)

سؤال :

اگر تقریر مشهور (مثلا مرحوم مطهری) را از کلام سکاکی، لحاظ کردیم،

آیا بین دو نظریه سکاکی و مرحوم اصفهانی، اختلاف است؟

ما می گوئیم (۲)

جواب :

«قبل بودن» یا «بعد بودن» ادعا تأثیری مهم بین دو نظریه ایجاد می کند

گفتن : «زیدُ اسدُ»

فرض اسد بودن زید

قول
سکاکی

بیان ادعای اسد بودن زید در مقام اراده جدی

گفتن دیدن اسد واقعی

قول
اصفهانی

کلام مرحوم عراقی در تشریح مبنای سکاکی

وظیفه واضع، «ایجاد ارتباط» و وظیفه مستعمل، «انطباق دادن» است

مستعمل مجاز، واضع نیست بلکه مدعی انطباق این لفظ بر این فرد است

با توجه به این عبارت:

می توان گفت که چنین انطباقی را می توان در مبنای سکاکی نیز پذیرفت

کلام حضرت امام : عدم اختصاص این مینا به استعاره

آنچه گفتیم اختصاصی به استعاره ندارد و در «مجاز مرسل» هم جاری می شود

غلط بودن دو بحث :

۱. بحث از «اجازه واضح» در استعمال مجازات
  ۲. بحث از «بالطبع» یا «بالوضع» بودن علاقات مجازی، غلط است
- چراکه : در همه مجازها، لفظ در موضوع له استعمال می شود.

کلام مرحوم پروجردی در باب حقیقت مجاز

لفظ همواره در موضوع له، استعمال می شود.

مراد جدی :

گاهی : همان موضوع له حقیقی است   گاهی : عین ادّعایی یا فرد ادّعایی است

قضیه مشتمل بر استعمال مجازی به دو قضیه منحل می شود:

۱. «قضیه منطوقه» که در آن حکم شده است به ثبوت محمول برای موضوع
۲. «قضیه ضمنیه» که در آن ادّعا شده است که مراد جدی، فرد ادّعایی است